

Nyhetsbrev från ITPS kontor i Washington D.C., november 2008

Nedräkning och showtime

Spänningen tilltar, om några timmar är det presidentval och därmed slutet på den längsta kampanjen någonsin primärvalen inräknade. House of Sweden kommer att vara fyllt av liv och rörelse genom en valvaka ikväll den 4 november där det är lapp på luckan, och genom den TV-studio för direktsänd bevakning som TV4 byggt upp i vårt eventcenter. Precis som vid en fotbollsmatch så sitter det ett antal självutnämnda förbundskaptener på läktaren runt om i USA och berättar hur spelet egentligen borde spelas, och varje dag är det analyser i all oändlighet i både stora och små mediakanaler där det största genväret verkar komma från komedi- och ironishower som Saturday Night Live (SNL) och Daily Show med Jon Stewart. Då både kandidaterna själva liksom deras vice-presidentkandidater stundom medverkar jämte komikerna i programmen är det ibland svårt för åskådarna att hålla isär vem som är vem. Ibland hjälper det inte ens när de säger något. I den mest kända Palin-sketchen i SNL upprepade egentligen bara Tina Fey exakt vad Palin hade svarat i en intervju vilket blev till stor komik (något som spädde på oron i vissa republikanska led över McCains val av vice-presidentkandidat). USA har ju valt skådespelare till president förr så det kanske går bra nu också. Som utomstående observatör kan jag i alla fall konstatera ett sällan skådat intresse för detta val både inom och utom landet med ett förmodat rekordhögst valdeltagande, förhoppningsvis med det goda att det genererar ett större nationellt engagemang för politiska frågor vilket bör vara fördelaktigt för USA på sikt.

"Kaitlabbar för president"

Vi som på gotländska kallas 'kaitlabbar', vilket för alla fastlänningar betyder vänsterhänta, kan notera en intressant karriärmöjlighet den dag då USA tillåter utlandsfödda att kandidera för presidentämbetet. En oproportionerligt stor andel av USA:s presidenter har varit vad som här kallas "southpaws", och oavsett vad utfallet blir i detta presidentval så vet vi redan att näste president är vänsterhänt. Det har för övrigt hänt tidigare att alla kvarvarande presidentkandidater varit vänsterhänta, år 1992 var det hela tre stycken (George Bush d ä, Bill Clinton och Ross Perot). Det betyder att inklusive näste president så har sex av tolv presidenter sedan andra världskriget skrivit under lagförslag med den vänstra handen. Det kunde varit ännu fler om rösträkningen hade fungerat bättre i Florida år 2000, eftersom Al Gore också är vänsterhänt. Om vänsterhäntheten verkligen har någon konkret betydelse för eller inverkan på förmågan att leda landet är givetvis helt obelagt och subjektivt, men jag har i alla fall träffat flera vänsterhänta amerikaner som för att (be-)visa detta använder motsägelsebevisföring som metod, med utgångspunkt i att nuvarande president George Bush är högerhänt...

Goda råd är gratis

Den tillträdande presidenten kommer förutom en sannolikt fortsatt rejält tuff ekonomisk situation att börja det nya jobbet (vilket sker den 20 januari) med att också ha en hel hög med förslag i postfacket på hur han ska lösa landets utmaningar. Det är landets olika intresseorganisationer och tankesmedjor som skriver förslag på presidentledda strategier för sina hjärteområden på löpande band och beredvilligt publicerar dessa. Även om förslagen självklart representerar olika särintressen, så är de ofta välskrivna och intressanta att ta del av. Några av dem följer här.

- Den ytterst produktiva tankesmedjan ITIF kom i dagarna ut med "Timely, Targeted, Temporary and Transformative: Crafting an Innovation-Based Economic Stimulus Package", där åtta konkreta åtgärdsförslag presenteras såsom skattelättnader för IT-investeringar, satsningar på upprustning av infrastruktur och hemdatorprogram för låginkomsttagare med barn, i syfte att sätta fart på ekonomin igen. En månad tidigare gav ITIF även ut "An Innovation Economics Agenda for the Next Administration", med huvudförslagen att dels stifta en National Innovation Foundation, dels att utforma en nationell breddbandsstrategi.
- Council on Competitiveness presenterade förra månaden ett förslag på handlingsplan gällande energipolitiken, "Prioritize : A 100-Day Energy Action Plan for the 44th President of the United States". Vid rapportlanseringen här i D.C. i september höll Dr Shirley Ann Jackson ett inspirerande tal om de utmaningar som väntar och vad som kan göras för att ta sig an dem. Bakom rekommendationerna ligger ett års arbete där omkring 200 beslutsfattare från industri, akademi, fackföreningar och olika institut bidragit med inspel och åsikter.
- National Academies har bemödat sig om att berätta hur de tycker att de för USA viktigaste posterna inom vetenskaps- och forskningspolitik ska tillsättas i rapporten "Science and Technology for America's Progress : Ensuring the Best Presidential Appointments in the New Administration".
- Tankesmedjan Brookings har en hel sajt om infasningen av den nya presidenten, "The Presidential Transition" med olika handlingsplaner och checklistor för världens mäktigaste person

En mängd andra organisationer har på liknande sätt tagit fram agendor och handlingsplaner för hur nästa president ska hantera deras hjärtefrågor, men det återstår att se om presidenten ids se på dessa.

"My claim to fame"

Jag har inte träffat McCain (ännu), men däremot haft förmånen att både träffa och prata kort med Obama. Det var våren 2007, precis när han började synas ordentligt i media även utanför USA som en tänkbar kandidat för demokraterna, även om flera andra som exempelvis Hillary Clinton då allmänt bedömdes som starkare kort. En arrangörsmiss gjorde att jag och andra inbjudna inte fick de platser vi fått bekräftade till en lunch med Obama. Vi hamnade, på grund av personer som trängde sig in utan inbjudan, i stället i ett angränsande litet "overflow"-rum. Den fina lunchen på linneduk blev till en slafsigt överrätt sandwich framför en TV-skärm där ljudet inifrån kongresshallen först inte ens hördes. När ljudet väl kom lyssnade jag i alla fall till en sannerligen vältalig och inspirerande Obama. På slutet kommenterade han det stora publikintresset och sa att det tydligen till och med satt folk som var anmälda inklämda i ett rum bredvid, och minuten senare dök han upp hos oss. De tjugotal personer som blivit infösta i rummet fick på så sätt tjugo minuter prime time med honom där han gick runt och pratade med var och en med en otvungen ledighet. Man ska i och för sig akta sig för fagert tal och vikt munläder, men det fanns även i mina ögon (och öron) substans i hans tal och en stor närvaro i hans uppträdande, så när jag kom tillbaka till ambassaden undslapp det mig ett 'jag tror jag har träffat USA:s näste president'. Inom kort visar det sig ifall min spådom från förrförra våren stämde.

Nu över till några färska rapporter med koppling till tillväxtpolitik i USA.

Hur kan en liten industristad möta de utmaningar som ett globaliserat kunskapsamhälle skapar? Rapporten "To Be Strong Again: Renewing the Promise in Smaller Industrial Cities" från PolicyLink ser på städer som är små (mindre än 150 000 invånare), relativt fattiga (under 35 000 dollar i snittinkomst per år och hushåll) och gamla (städer som hade fler än 5 000 invånare redan år 1880). Det finns 151 städer i USA som hamnar under dessa kriterier, varav merparten ligger i nordöstra delen av landet i Ohio, New York (delstaten) och Pennsylvania. Ett antal konkreta råd för regional tillväxt ges i rapporten, där flertalet baseras på upprustning av infrastruktur, entreprenörskaps- och utbildningsprogram, lokalt medborgarengagemang samt smartare utnyttjande av egna tillgångar (fysiska, historiska, kulturella, skattemässiga etc) som kan locka företag och privatpersoner till staden.

Klimatförändringen börjar märkas påtagligt i ekonomin, och mer i vissa geografiska områden än andra. Det visar sig till exempel genom tuffare tider för stuguthyrare och backägare i Klippiga Bergens vintersportorter. Se "Regional Variation in the Potential Economic Effects of Climate Change" i vilken Federal Reserve Bank i San Francisco kommer till slutsatsen att en temperaturhöjning kommer att ge påverkan ekonomiskt, negativt men

ibland också positivt (på till exempel huspriserna) beroende på region i USA. Landet är dock rikt och kommer att klara det bättre än utsatta låginkomstländer där klimatproblemen redan idag ofta är värre än de som USA har.

En så kallad lågt hängande frukt att plocka för att spara energi och i förlängningen miljön är att effektivisera energianvändningen i husen i USA. Det är uppenbart för varje svensk, den som anländer till det stora landet i väster förfasas över byggkvaliteten med dåligt isolerade väggar och dragiga fönster. Kommersiella och privata fastigheter står för drygt 40 procent av landets energikonsumtion, och 72 procent av landets elförbrukning. Presidentens rådgivande organ för vetenskap och teknik OSTP har lagom till Bushs slutmånader kommit ut med en rapport som innehåller förslag till federal policy och forskning för klokare byggnadstekniker, snålare vattenförbrukning, mer återvinning av byggavfall med mera. Se "Federal Research and Development Agenda for Net-Zero Energy, High-Performance Green Buildings".

Om ett annat USA, långt från den medvetna och debattlystna intelligentsian i District of Columbias kongresskvarter, kan läsas i en artikel i ärevördiga Washington Post : "In Mississippi, Deep-Rooted Doubt Some Believe That No Matter Who Wins Election, Little in Their Lives Will Change", (registrering kan behövas, innehållet är dock fritt och läsvärt). Det handlar om en del av Amerika där över hälften av eleverna inte går ut grundskolans High School, där arbetslösheten är hög och där uppgivenheten och ointresset för presidentvalet är kompakt. På tal om plågan "High School Dropouts", dvs de elever som inte går ut den 12:e årskursen i grundskolan, så har National Center for Education Statistics sammanställt statistik för hela landet. Den visar att andelen avhoppare är alarmerande hög bland vissa etniska grupper, speciellt hispanics, följt av svarta. Då gruppen med 'dropouts' är överrepresenterad i brottsstatistik och statistiskt sett har sämre hälsa än övrig befolkning med tillhörande konsekvenser är detta bekymmersamma siffror för USA. Se "Dropout and Completion Rates in the United States: 2006".

Några andra intressanta färska rapporter:

~ "Can America Invent Its Way Back? Innovation economics shows how smart ideas can turn into jobs and growth – and keep the U.S. competitive", en artikel från Business Week.

~ "Perspectives on the U.S. innovation system : Challenges and current developments in the U.S. innovation system", se en del av konferensen "Innovative Flanders: Innovation Policies for the 21st Century: Report of a Symposium (2008)".

~ "Answering the Critics: Why Large American Gains from Globalization Are Plausible", ett inlägg för globaliseringen i debatten mot de protektionistiska strömningar som delvis präglat valrörelsen.

~ "The Importance of Angel Investing in Financing the Growth of Entrepreneurial Ventures" från Small Business Administration.

God läsning!

Magnus Härviden

Institutet för Tillväxtpolitiska Studier (ITPS)

Sweden+ heter ITPS nyhetsbrev som även innehåller nyheter från Europa, Asien och Nordamerika, och som kommer en gång i månaden. Det senaste nyhetsbrevet finns på hemsidan, där det också framgår hur du kan prenumerera.